

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
імені
Олександра Яременка
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

Зауваження Загального Порядку № 20 та проблематика для України

**Ольга Балакірева,
кандидат соціологічних наук,
ГО «Український інститут соціальних досліджень
імені Олександра Яременка»,
голова правління**

**Конференція «Підлітки в Україні: права, потреби та впровадження загального коментаря №20
у державній політиці» - 12 квітня 2018 року**

Зауваження Загального порядку ООН №20 (2016) про реалізацію прав дитини в підлітковому віці (General comments #20)

6 грудня 2016 р. Комітетом ООН з прав дитини було затверджено Зауваження загального порядку № 20 про реалізацію прав дитини в підлітковому віці. Зауваження стосується Конвенції ООН про права дитини (до 18 років), але сфокусовано саме на дітях підліткового віку (другого десятиріччя життя), зважаючи на те, що *це етап життя, який характеризується зростаючими можливостями, здібностями, прагненнями, енергією і творчістю, але й значною уразливістю.*

ЗАВДАННЯ документу:

- надання пояснень щодо законодавства, політики та послуг, необхідних для розвитку підлітків з урахуванням їх прав;
- звернення уваги держав на можливості та виклики, що виникають у підлітковому віці.

Хто такі підлітки?

В лінгвістичному значенні слова "підліток" (від латинського - рости, дозрівати, просуватися вперед, виходити з-під опіки) міститься квінтесенція особливостей розвитку підлітка.

Психолого-педагогічні характеристики підліткового віку:

- перехідний період; періоду «бурі і натиску»;
- виділяються змістово-негативні характеристики цього етапу - важковиховуваність, конфліктність, емоційна нестійкість;
- визначається важливе позитивне надбання віку – «почуття індивідуальності»;
- основною для цього періоду стає суспільно корисна діяльність;
- з'являється прагнення до дорослості й самостійності; критичне ставлення до оточуючих; самовизначення; уміння підпорядковувати свої інтереси нормам колективного життя;
- діяльність (навчальна, організаційна, трудова, пізнавальна) спрямована на систему ставлень інших до неї;
- посилення статевої ідентифікації;
- головний зміст кризи перехідного періоду складає перебудова системи відносин між дитиною і середовищем;
- особливості прояву і перебігу підліткової кризи визначаються конкретними соціальними умовами, положенням підлітка в світі дорослих.

Хто такі підлітки?

- Отже підлітковий вік – це особливий життєвий етап, етап розвитку.
- У підлітковому віці змінюються різні боки життя підлітка: фізичний, соціальний, психічний, духовний.
- Підлітковий вік нелегко визначити, діти можуть досягти зрілості у різному віці.
- Зростання хлопчиків та дівчат відбувається в різному віці (в т.ч. в різний час розвиваються і різні функції мозку).
- За міжнародними документами ВООЗ, ЮНІСЕФ поняття «**підлітки**» охоплює вікову групу від 10 до 19 років включно.
- Увага **ЗЗП-№20 про реалізацію прав дитини в підлітковому віці** зосереджена на періоді з **10 років до досягнення 18-річного віку**.
- Вітчизняна практика також розуміє під «**підлітками**» дітей у віці від 10 до досягнення 18 років.

Цілі Зауваження Загального Порядку №20

- надати державам керівництва стосовно законодавства, політики та послуг, необхідних для заохочення комплексного розвитку підлітків з урахуванням реалізації їхніх прав;
- підвищити обізнаність про можливості та виклики підліткового віку;
- поглибити розуміння та посилити повагу до здібностей підлітків, що розвиваються, та їхніх наслідків для реалізації прав;
- підсилити аргументи на підтримку більшої видимості підлітків та обізнаності про них, а також на користь інвестицій, що забезпечать підліткам можливість реалізувати свої права протягом всього життя.

Основні підходи до підлітків

- Повага до здібностей
- Позитивний підхід
- Цілісне бачення розвитку (право на розвиток)
- Підтримувати переходи від підліткового віку до дорослого життя
- Недопущення дискримінації
- Актуальні потреби
- Організація та участь
- Визнання ролі батьків і вихователів
- Зважений захист та участь

Пріоритетні сфери:

- Здоров'я
- Захист
- Навчання
- Участь/включення
- Засоби/умови для існування

Повага до здібностей, що розвиваються

18. Стаття 5 Конвенції вимагає, **щоб батьки управляли і керували дитиною відповідно до здібностей дитини, що розвиваються**. Комітет визначає такі здібності як сприятливий принцип, що передбачає процес дорослішання і навчання, в ході якого діти поступово набувають компетенції, розуміння суті речей і дедалі зростаючу спроможність брати на себе відповідальність і реалізувати свої права. Комітет стверджує, що чим більше знає і розуміє дитина, тим частіше управління і керівництво батьків має набувати форму нагадувань і поступово переходити до обміну думками на рівноправній основі.

20. У прагненні забезпечити **належний баланс між повагою до здібностей підлітків, що розвиваються, та належним рівнем захисту** слід враховувати низку чинників, що впливають на прийняття рішень, зокрема рівень пов'язаного ризику, можливість експлуатації, розуміння підліткового розвитку, визнання того, що компетенції та розуміння суті речей не обов'язково однаково швидко розвиваються в усіх сферах...

Найкращі інтереси дитини

22.... Усі заходи з впровадження Конвенції, включаючи законодавство, політику, економічно-соціальне планування, прийняття рішень і бюджетні рішення, повинні виконуватися відповідно до процедур, що забезпечують прийняття найкращих інтересів дитини, в тому числі підлітків, як першочергового міркування в усіх діях, що їх стосуються.

... при визначенні найкращих інтересів мають враховуватися думки дітей відповідно до їх здібностей, що розвиваються, і з урахуванням особливостей дитини. Державам необхідно вживати заходів, щоб думкам підлітків надавалося належне значення з розвитком їх розуміння суті речей і дорослішання.

Державні зобов'язання

- Загальні заходи по здійсненню
- Зобов'язання щодо дотримання прав
- Зобов'язання щодо захисту прав
- Зобов'язання щодо реалізації прав
- Міжнародне співробітництво
- Поширення

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА:

- **поважати права**
- **захищати права**
- **визначати особливості практичного застосування**
- **гнучкість та динамічність**

Зобов'язання захищати

- Захисні вікові обмеження - шлюб, кримінальна відповідальність, призов на військову службу, дитяча праця, водіння, алкоголь і тютюнові вироби
- Інтернет захист
- Захист від насильства
- Захист підлітків позбавлених сім'ї: торгівля підлітками мігрантами, підлітки що опинилися в конфліктних та кризових ситуаціях, підлітки в установах (спеціальних)
- Залучення до насильства – у збройні сили або озброєні угруповання
- Підлітки, що мають обов'язки дорослих
- Наркотики та інші ПАР
- Ювенальна юстиція

Загальні зобов'язання

- Освіта та освіта протягом життя
- Ігри, відпочинок та мистецтво (культурно-дозвілевий відпочинок)
- Здоров'я
- ВІЛ / СНІД
- Травми та нещасні випадки

Державна стратегія

- **Принципи**
- **Пріоритети**
- **Цільові показники**
- **Доказова база**
- **Лідерство держави**
- **Інклюзивна участь всіх сторін**
- **Механізми та система координації/взаємодії**

Загальні вимоги

- **Комплексна національна стратегія**
- **Аналіз бюджету**
- **Моніторинг реалізації**
- **Тренінг для фахівців**
- **Диференціювання даних**

Складові ефективної політики

- **Стратегія**
  - *(бачення майбутнього)*
- **План дій**
  - *(комплексний та узгоджений)*
- **Координація**
  - *(міжвідомча та міжсекторальна)*
- **Незалежний моніторинг**
  - *(цільові показники, регулярна оцінка)*

Необхідні дії

- забезпечити окрему увагу до цієї вікової групи дітей
- організувати ознайомлення з ключовими принципами забезпечення прав дітей підліткового віку серед фахівців відповідних органів влади, організацій та установ
- влючити необхідні положення та відповідні заходи до Концепції Державної соціальної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2021 року

✓ **ДЕРЖАВНА ДОПОВІДЬ ПРО СТАНОВИЩЕ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ «РЕАЛІЗАЦІЯ КОНВЕНЦІЇ ООН ПРО ПРАВА ДИТИНИ В УКРАЇНІ: ДОСЯГНЕННЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ» (ЗА ПЕРІОД 2009-2016 рр.)**

АКТУАЛЬНІ КРОКИ

- Вжити заходів щодо посилення **міжгалузевої співпраці та координації на національному, регіональному та місцевому рівнях.**
- **Національний координаційний механізм – на рівні Кабінету Міністрів України.**
- **Проаналізувати національне законодавство крізь призму положень Зауваження загального порядку № 20 для усунення бар'єрів і перешкод реалізації прав дитини в підлітковому віці в Україні.**
- Сформувати **систему моніторингу (національний, регіональний та місцевий рівні)** становища та благополуччя дітей з виокремленням різних вікових груп та особливим акцентом на дітей підліткового віку (друге десятиріччя життя).
- **Забезпечити системний збір даних: за віком, статтю, за окремими цільовими групами .**

Наявна доказова база щодо підлітків (1)

- Україна є членом системних Міжнародних дослідницьких проектів, які вже накопичили потужну доказову базу щодо підлітків:
  - **HBSC** (учні 11-17 років) - 2002, 2006, 2010, 2014, **2018**
  - **ESPAD** (учні 15-17 років) - 1995, 1999, 2003, 2007, 2011, 2015, **2019**
- Цільові групи підліткового віку є підвибірками системного біоповедінкового моніторингу серед ключових груп населення (**ЛВІН, РКС, ЧСЧ**) щодо ризиків інфікування ВІЛ - 2007/2008, 2009, 2011, 2013, 2015, 2017/2018
- Запроваджено біоповедінковий моніторинг серед підлітків, які живуть та/або працюють на вулиці – 2008, 2011, 2014, 2017
- Онлайн-опитування підлітків і молоді (в т. ч. з груп ризику) віком 10-24 роки з питань доступності КіТ - 2012, 2015, 2017

Наявна доказова база щодо підлітків (2)

- Можливості смс-опитування U-report (окремий аналіз результатів серед групи ю-репортерів віком 14-17 років, 18-19)
- Можливості вторинного аналізу досліджень серед молоді (Мінмолодьспорт, окремих аналіз результатів серед вікової групи 14-17, 18-19)
- Можливості вторинного аналізу результатів досліджень серед молоді «Перехід від навчання до роботи» (SWTS/МОП, окремих аналіз результатів серед вікової групи 15-17, 18-19)
- Дослідження РОЗУ серед підлітків (МБФ «Альянс громадського здоров'я», окремі міста)
- Визначення потреб підлітків, які вживають наркотики (малі міста в 8 областях)
- Опитування молоді щодо тютюнопаління (ВООЗ, окремих аналіз результатів серед вікової групи 14-17, 18-19)

Національні консультації щодо пілотування індикаторів оцінки рівня життя підлітків (ADOLESCENTS COUNTRY TRACKER -ACT, ЮНІСЕФ, 2016

- Потреба в створенні універсальних міжнародних індикаторів оцінки розвитку підлітків за такими сферами життя:
  - **охорона здоров'я**
  - **освіта**
  - **безпека**
  - **професійна зайнятість**
  - **активність та залученість до суспільного життя**
- Індикатори створюють платформу для **виявлення, оцінки та моніторингу прогресу** в різних сферах життя підлітків по всьому світу
- Регулярний моніторинг дає можливість розробляти **план дій щодо покращення соціально-економічних умов** для підлітків на національному, регіональному та міжнародному рівнях.

Мета моніторингу

Підтримати та стимулювати **міжгалузевий та заснований на праві** підхід до програм та законопроектів, що стосуються підлітків.

Система виділяє п'ять аспектів добробуту підлітків

Підлітки відчувають себе захищеними, підтримуються своїми родинами, однолітками, школами та соціальним/віртуальним оточеннями

Підлітки досягають свого найвищого рівня фізичного та ментального здоров'я

Підлітки активні в соціальному, культурному та громадянському аспекті своїх громад

Підлітки приймають активну участь у навчанні через формальні та неформальні засоби

Підлітки приймають участь у стійкій робочій або підприємницькій діяльності, що є стійкою та неексплуаторською

Мета моніторингу

Підтримати та стимулювати **міжгалузевий та заснований на праві** підхід до програм та законопроектів, що стосуються підлітків.
Система виділяє п'ять аспектів добробуту підлітків

ПЛЮС 5

Ці індикатори надають характеристику фізичного економічного та соціального оточення, в якому підлітки живуть, навчаються, грають та заробляють.

Система моніторингу рівня життя підлітків (АТС)

		ЗДОРОВ'Я ТА ДОБРОБУТ	ОСВІТА ТА НАВЧАННЯ	ПРАВО НА ЗАХИСТ	ЕКОНОМІЧНІ МОЖЛИВОСТІ	АКТИВНА УЧАСТЬ ТА ЗАЛУЧЕНІСТЬ	ПЛЮС 5
5X5	Смертність (всі випадки)	Навички читання та математики*	Шлюб неповнолітніх (до 15-ти та 18-ти)*	% підлітків, залучених до праці*	Індикатори даної групи в розробці	Загальна кількість підлітків	
	Рівень смертності від самогубств (самопошкодження)*	Рівень грамотності*	Рівень вбивств*	Середній час на неоплачувану домашню працю*		Підлітки, які живуть нижче рівня бідності (міжнародний індекс)*	
	Підліткове дітонародження	% підлітків, що завершили початкову освіту	Насильство вчинене з боку статевого партнера*	Навички володіння інформаційними та комунікаційними технологіями (ІТ)*		Вживання питної води та використання санітарно-технічних засобів*	
	Поширеність недоїдання та переїдання	% підлітків, які завершили загальну середню освіту	Виховання з застосуванням насильства*	Підлітки, які не навчаються та не працюють*		Індекс (нерівності) Джині	
	Вживання алкоголю	% підлітків, які не відвідують школу	Знуцання	Рівень безробіття*		Індекс соціальних інститутів та гендеру	

*Цілі сталого розвитку

Ресурс: Дитячий Фонд ООН (ЮНІСЕФ)

Ключові індикатори 5x5: Україна

Здоров'я та добробут	Освіта та навчання	Право на захист	Економічні можливості																													
<p>Смертність (всі випадки на 100,000)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="3">10-14 років</th> <th colspan="3">15-19 років</th> <th colspan="3">10-19 років</th> <th rowspan="2">Джерела даних</th> </tr> <tr> <th>Заг</th> <th>Хл</th> <th>Дів</th> <th>Заг</th> <th>Хл</th> <th>Дів</th> <th>Заг</th> <th>Хл</th> <th>Дів</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>25</td> <td>30</td> <td>21</td> <td>58</td> <td>76</td> <td>40</td> <td>44</td> <td>56</td> <td>31</td> <td>WHO</td> </tr> </tbody> </table>	10-14 років			15-19 років			10-19 років			Джерела даних	Заг	Хл	Дів	Заг	Хл	Дів	Заг	Хл	Дів	25	30	21	58	76	40	44	56	31	WHO	<p>Навички читання та математики*</p> <p>Математика – 81 (80/82)</p> <p>Джерело: TIMSS 2011</p>	<p>Шлюб неповнолітніх (до 15-ти та 18-ти)*</p> <p>0% та 9%</p> <p>Джерело: MICS 2012</p>	<p>% підлітків, залучених до праці*</p> <p>10-14 річні: 2,0% (2,2/1,9)</p> <p>Джерело: MICS 2012</p>
10-14 років			15-19 років			10-19 років			Джерела даних																							
Заг	Хл	Дів	Заг	Хл	Дів	Заг	Хл	Дів																								
25	30	21	58	76	40	44	56	31	WHO																							
<p>Рівень смертності від самогубств (самопошкодження)*, на 100,000</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="3">10-19 років</th> <th rowspan="2">Джерела даних</th> </tr> <tr> <th>Заг</th> <th>Хл</th> <th>Дів</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>8,5</td> <td>11,6</td> <td>5,2</td> <td>WHO</td> </tr> </tbody> </table>	10-19 років			Джерела даних	Заг	Хл	Дів	8,5	11,6	5,2	WHO	<p>Рівень грамотності*</p> <p>100%</p>	<p>Рівень вбивств* (на 100,000)</p> <p>1,2 (1,2/1,3)</p>	<p>Середній час на неоплачувану домашню працю*(годин)</p> <p>10-14 річні: 5,1 (4,7/5,5)</p> <p>Джерело: MICS 2012</p>																		
10-19 років			Джерела даних																													
Заг	Хл	Дів																														
8,5	11,6	5,2	WHO																													
<p>Підліткове дітонародження (на 1,000)</p> <p>Дівчата-підлітки 15-19 років – 27 (2015 рік)</p> <p>Джерело – державна статистика</p>	<p>% підлітків, що завершили початкову освіту</p> <p>100 (100/99) - MICS 2012</p>	<p>Насильство вчинене з боку статевого партнера*</p> <p>Дівчата 15-19 р – 2% (DHS 2007)</p>	<p>Навички володіння інформаційними та комунікаційними технологіями (it)*</p> <p>НЕ РОЗРОБЛЕНО</p>																													
<p>Поширеність недоїдання та переїдання</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">15-19-річні з ІМТ <18.5 (%)</th> <th colspan="2">15-19-річні з ІМТ ≥25.0 (%)</th> <th rowspan="3">Джерела даних</th> </tr> <tr> <th>Х</th> <th>Д</th> <th>Х</th> <th>Д</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>9</td> <td>14</td> <td>15</td> <td>7</td> <td>HBSC 2014 (11-17-річні)</td> </tr> </tbody> </table>	15-19-річні з ІМТ <18.5 (%)		15-19-річні з ІМТ ≥25.0 (%)		Джерела даних	Х	Д	Х	Д	9	14	15	7	HBSC 2014 (11-17-річні)	<p>% підлітків, які завершили загальну середню освіту</p> <p>Неповна сш – 100%</p> <p>Повна сш – 97%</p> <p>Джерело: MICS 2012</p>	<p>Виховання з застосуванням насильства*</p> <p>Частка підлітків, які мали досвід виховання з застосуванням насильства за останній місяць (%)</p> <p>10-14 річні – 66 (71/60)</p> <p>Джерело: MICS 2012</p>	<p>Підлітки, які не навчаються та не працюють*</p> <p>Підлітки 15-19 років: 6% (4/8)</p> <p>(School to work transition survey, 2013, МОП)</p>															
15-19-річні з ІМТ <18.5 (%)		15-19-річні з ІМТ ≥25.0 (%)		Джерела даних																												
Х	Д	Х	Д																													
9	14	15	7		HBSC 2014 (11-17-річні)																											
<p>Вживання алкоголю: 13-15-річні, які вживали принаймні один алк. напій протягом останніх 30 днів (%)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Загалом</th> <th>Хлопці</th> <th>Дівчата</th> <th>Джерела даних</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>32</td> <td>33</td> <td>31</td> <td>HBSC 2014 (11-17 річні)</td> </tr> </tbody> </table>	Загалом	Хлопці	Дівчата	Джерела даних	32	33	31	HBSC 2014 (11-17 річні)	<p>% підлітків, які не відвідують школу (до 9-го класу)</p> <p>2% (оціночне)</p>	<p>Знущення</p> <p>35% (HBSC 2014)</p>	<p>Рівень безробіття*</p> <p>Підлітки 15-19 років: 40% (хлопці – 41%; дівчата-40%)</p> <p>(School to work transition survey, 2013, МОП)</p>																					
Загалом	Хлопці	Дівчата	Джерела даних																													
32	33	31	HBSC 2014 (11-17 річні)																													

Індикатори «ПЛЮС 5»: Україна

ПЛЮС 5	Наявні дані	Джерело																																				
Загальна кількість підлітків	<p style="text-align: center;">Частка підлітків від загального населення – 9%</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="9" style="text-align: center;">Загальна кількість підлітків, 2015 (тис.)</th> </tr> <tr> <th colspan="3" style="text-align: center;">Віком 10-14</th> <th colspan="3" style="text-align: center;">Віком 15-19</th> <th colspan="3" style="text-align: center;">Віком 10-19</th> </tr> <tr> <th style="text-align: center;">Заг</th> <th style="text-align: center;">Хл</th> <th style="text-align: center;">Дів</th> <th style="text-align: center;">Заг</th> <th style="text-align: center;">Хл</th> <th style="text-align: center;">Дів</th> <th style="text-align: center;">Заг</th> <th style="text-align: center;">Хл</th> <th style="text-align: center;">Дів</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">1 837</td> <td style="text-align: center;">946</td> <td style="text-align: center;">891</td> <td style="text-align: center;">2 117</td> <td style="text-align: center;">1 084</td> <td style="text-align: center;">1 033</td> <td style="text-align: center;">3 954</td> <td style="text-align: center;">2 030</td> <td style="text-align: center;">1 924</td> </tr> </tbody> </table>	Загальна кількість підлітків, 2015 (тис.)									Віком 10-14			Віком 15-19			Віком 10-19			Заг	Хл	Дів	Заг	Хл	Дів	Заг	Хл	Дів	1 837	946	891	2 117	1 084	1 033	3 954	2 030	1 924	United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, World Population Prospects: The 2015 revision, CD-ROM edition, United Nations, New York, 2015.
Загальна кількість підлітків, 2015 (тис.)																																						
Віком 10-14			Віком 15-19			Віком 10-19																																
Заг	Хл	Дів	Заг	Хл	Дів	Заг	Хл	Дів																														
1 837	946	891	2 117	1 084	1 033	3 954	2 030	1 924																														
Підлітки, які живуть нижче рівня бідності (міжнародний індекс)*	<p style="text-align: center;">Цей індикатор входить до переліку індикаторів SDG і дані стануть доступні в 2016 році від Світового банку.</p>																																					
Вживання питної води та використання санітарно-технічних засобів*	Підлітки, які мають доступ до питної води, 2015 – 96% Підлітки, які користуються санітарно-технічними засобами, 2015 – 95%	WHO/ UNICEF Joint Monitoring Programme (JMP) estimates, 2015																																				
Індекс (нерівності) Джині	<p style="text-align: center;">24,6 (базовий рік – 2013)</p> <p style="text-align: center;">(Вимірюється за шкалою від 0 до 100; індекс Джині, який дорівнює 0 представляє ідеальну рівність, в той час як індекс = 100 означає абсолютну нерівність.)</p>	The World Bank, World Development Indicators, April 2016																																				
Індекс соціальних інститутів та гендеру (SIGI)	<p style="text-align: center;">0,08</p> <p style="text-align: center;">(Вимірюється за шкалою від 0-1, де більш високі значення свідчать про високий рівень гендерної дискримінації в соціальному інституті. Дуже низькі значення < 0.04; Низькі значення 0.04 - 0.12; Середні значення 0.12 - 0.22; Високі значення 0.22 - 0.35; Дуже високі значення > 0.35)</p>	OECD Development Centre, 2014																																				

Додаткові індикатори для України (1)

	Опис Індикатора	Джерело
Здоров'я та благополуччя	▪ Частка підлітків зі встановленим діагнозом захворювання, зумовленим ВІЛ (нові випадки), %	Український центр контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України
	▪ Частка підлітків з уперше встановленим діагнозом туберкульозу, %	
Освіта та навчання	▪ Частка підлітків, які ніколи не відвідували загальноосвітній навчальний заклад, %	Державний комітет статистики України
	▪ Частка підлітків з особливими потребами, які мають доступ до загальноосвітніх навчальних закладів, %	Державний комітет статистики Служба у справах дітей ОДА, обласні ЦСССДМ, НДО
Право на захист	▪ Частка підлітків зі статусом дитини-сироти чи ПБП, переведених у сімейні форми виховання, всиновлених та повернутих у власну біологічну сім'ю, %	Міністерство соціальної політики України Служба у справах дітей ОДА
	▪ Частка підлітків в розшуку, %	Державний комітет статистики, Національна поліція

Додаткові індикатори для України (2)

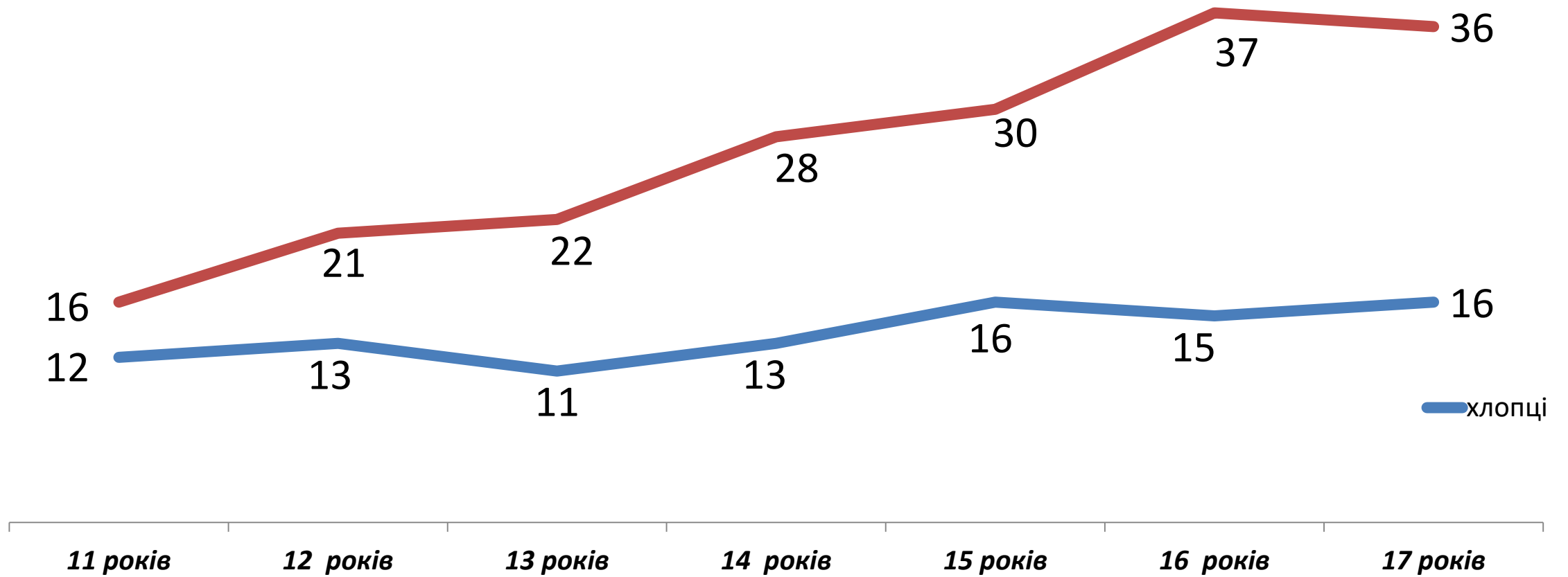
	Опис Індикатора	Джерело
Активна участь та залученість	▪ Частка підлітків, які є членами молодіжних організацій, %	HBSC та інші шкільні опитування
	▪ Частка підлітків, які є членами дитячих організацій, %	
	▪ Частка підлітків, які є членами волонтерських організацій, що надають соціальну допомогу, соціальні послуги, %	
	• Частка навчальних закладів, в яких працюють учнівські комітети або інші органи дитячого самоврядування (на рівні навчальних класів, на рівні навчальних закладів), %	
	▪ Частка підлітків, думка яких враховувалася в прийнятті рішень в школі, громадських організаціях, гуртках/клубах протягом останніх 12 місяців, %	

Переваги системи моніторингу АСТ

- Міжвідомча взаємодія - збір та синтез існуючих індикаторів в низці сфер та секторів (*багато які з існуючих робіт по збору та синтезу індикаторів працюють з окремими секторами*)
- Фокус на підлітках - зосередить увагу на підлітках, дівчатах та хлопчиках (*існуючі приклади зосереджені на дітях, не завжди включають інформацію щодо окремих вікових підгруп, зосереджені виключно на підлітках-дівчатах, або не мають дезагрегації за статтю*)
- Сприяє забезпеченню збору інших більш оперативних та конкретних даних по країнам, які потрібні для впливу на національні стратегії та програми
- Широке коло партнерів
- Додаткові Національні індикатори - є місце для індикаторів, які кожна країна сформує для своїх потреб

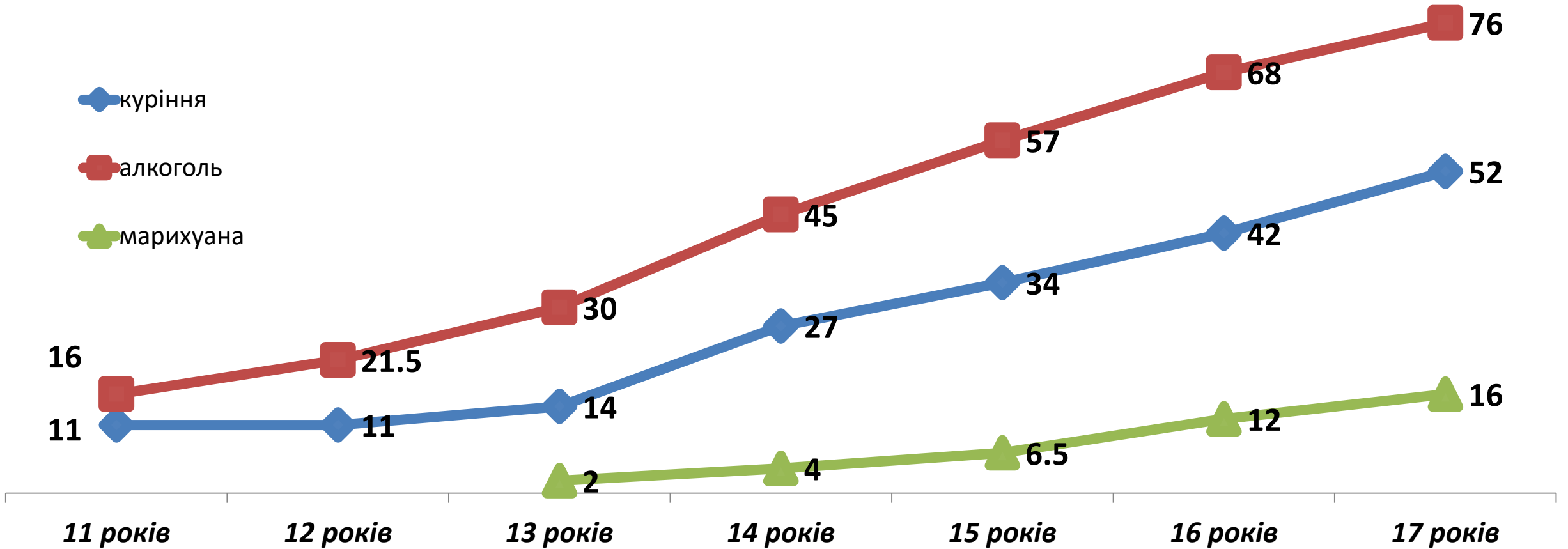
ЯКА СТРУКТУРА - ВІДПОВІДАЛЬНА ?

Самооцінка учнями свого здоров'я

Сума відповідей «Посереднє» та «Погане»

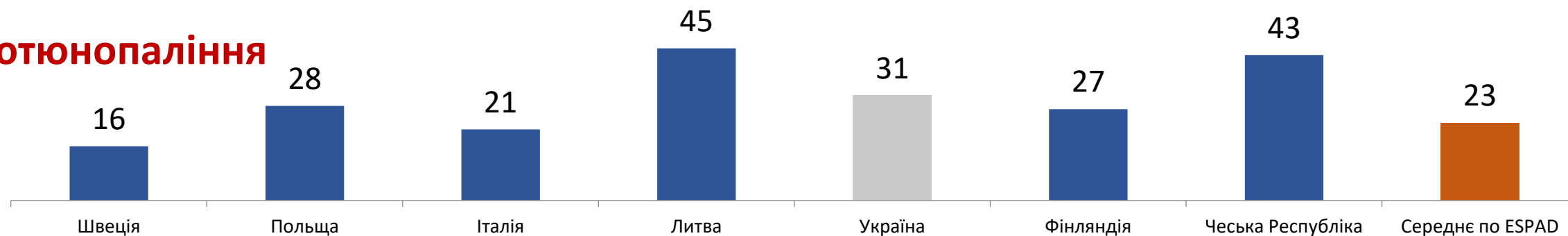
Наявність досвіду

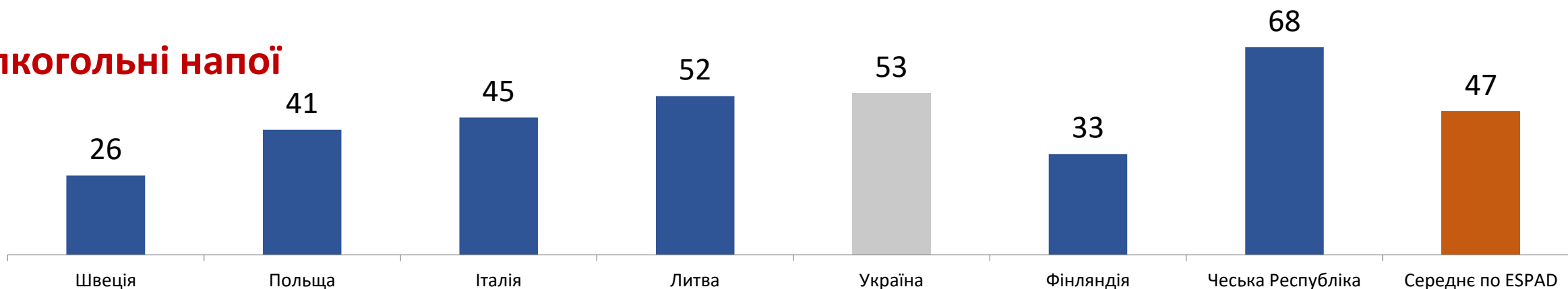
Ін'єкційне споживання: 0,5% підлітків мають досвід вживання ін'єкційних наркотиків. Серед хлопців відсоток вдвічі більший, ніж серед дівчат.

Ранній досвід спроби сигарет та алкогольних напоїв, у віці 13 років або раніше, %

Тютюнопаління

Алкогольні напої

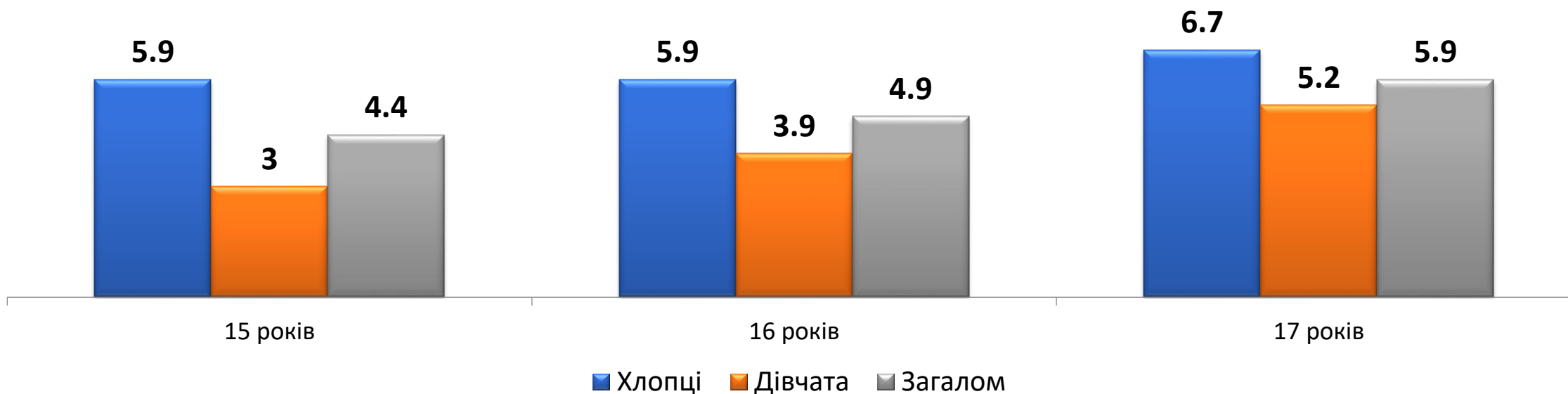

Джерело: ESPAD-2015

Досвід вживання нових ПАР, % за статтю та віком

Нові речовини можуть бути представлені у вигляді курильних сумішей, порошку, кристалів, пігулок, а також у вигляді рідин.

Серед тих, хто вживав такі речовини протягом останні 12 місяців, найбільший відсоток вживали у вигляді курильних сумішей – 3,7% (хлопці - 4,6%, дівчата - 2,8%)

5,4% учнів не знають або не впевнені в тому, чи вживали такі речовини.

Джерело: ESPAD-2015

Інтернет залежність*

Показник Інтернет - залежності серед 15-16 річних, % за статтю

	Хлопці	Дівчата	Разом
Інтернет - залежність відсутня	10,9	6,1	8,4
Помірна Інтернет-залежність	79,3	82,5	81,0
Сильна Інтернет - залежність	9,8	11,4	10,6

*Інтегральний показник, розрахований на основі 14 тверджень – шкали вимірювання Інтернет залежності CIUS (The Compulsive Internet Use Scale)

Кожен третій підліток проводить більше 4-х годин в Інтернеті у робочий день

Джерело: ESPAD-2015

- У вихідні дні:
- **кожен другий підліток проводить більше 4-х годин в Інтернеті;**
  - **25% - більше 6 годин.**

Залежність від онлайн-ігор*, %

	Хлопці	Дівчата	Разом
Залежність від онлайн-ігор відсутня	27,4	69,0	49,3
Помірна залежність від онлайн-ігор	66,4	30,1	47,3
Сильна залежність від онлайн-ігор	6,2	1,0	3,4

*Інтегральний показник, розрахований на основі 12 тверджень – шкали вимірювання проблематичної гри в онлайн-ігри (Problematic Online Gaming Questionnaire POGQ-ST).

ШИРОКИЙ СПЕКТР ВИКЛИКІВ для України

- Травматизм та безпечне середовище
- Належний рівень життя
- Якісна освіта
- Відпочинок, дозвілля та творчість
- Перехід від освіти до професійної підготовки та/або гідної роботи
- Конфлікти і кризи
- Вербовка у збройні сили та озброєні формування
- Рання вагітність
- Міграція батьків та відсутність альтернативи міграції для підлітків
- .....
- .....

<p>Чинники які сприяють підвищенню життєстійкості і здоровому розвитку підлітків:</p>	<p>Сприятиме зміцненню потенціалу у реалізації своїх прав, у т.ч. шляхом:</p>
<p>a) міцні зв'язки з дорослими, що відіграють ключову роль в їхньому житті, і підтримка з їхнього боку;</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● підтримки гарного фізичного і психічного здоров'я, ● уникнення ризикованої поведінки, ● відновлення після невдач, ● досягнення успіхів у навчанні, ● демонстрації терпимості, ● налагодження дружніх стосунків, ● демонстрації лідерських якостей.
<p>b) можливості для участі та прийняття рішень;</p>	
<p>c) навички вирішення проблем і подоланні труднощів;</p>	
<p>d) безпечне і здорове середовище;</p>	
<p>e) повага до індивідуальності;</p>	
<p>f) можливості для створення і підтримки дружніх відносин.</p>	

Центр Знань
knowledge.org.ua

Інформаційна онлайн-платформа для фахівців, які працюють з дітьми, підлітками та молоддю, в тому числі з груп ризику, уразливими та схильними до ситуативного ризику

Можливості у межах платформи:

- Мережа КДМ у базі організацій, що надають соціально-медичні послуги
- Бібліотека для дослідників соціально-медичних аспектів
- Проведення вебінарів для надавачів послуг
- Навчання за відеоматеріалами, навчальні курси для самонавчання
- Відкрита для Міністерств та їх підрозділів та структур, НУО

General comments #20:
наповнення фактами
щодо різних аспектів

Країни проекту:

Азербайджан, Білорусь,
Грузія, Молдова,
Україна